

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

CENYKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznic—12 mk., półrocznic—6 mk., kwartalnic—3 mk., miesięcznic—1 mk. Z przesyłką: Rocznic—14 mk. 48 fen., półrocznic—7 mk. 20 fen., kwartalnic—3 mk. 60 fen., miesięcznic—1 mk. 20 fen.
Zmiana adresu—20 fen.

CENY SAŁUSZEK: Na 2-jej str. za wienus drobny druk—25 fen., naklepek—40 fen. ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 4 po poł. Po godz. 4-jej naklepek i inne niecierpiące zwłoki wiadomości przyjmuje drukarnia in. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) 15.

Numer pojedyncozy 5 kop. = 10 fen.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

S. P.

Z POLITAŃSKICH BRONISŁAWA SUCHECKA

po ciężkich cierpieniach zmarła dnia 19-go grudnia b. r., w wieku lat 58.

Wyprowadzenie zwłok ze szpitala w Zwierzynicu na cmentarz Rossa i pogrzeb odbędą się dziś, w czwartek, o godz. 1-jej po poł. Nabożeństwo żałobne w kościele św. Jakóba jutro, w piątek, dn. 21 bm., o godz. 10-jej rano.

O czym zawiadamia pogrążona w smutku
Córka.

298

S.†P.

z Taborowskich Elżbieta Jacyno,

po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sw. Sakramentami, zasnęła w Panu dnia 18 grudnia 1917 r., w wieku lat 83.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się dziś, w czwartek, 20 b. m., o g. 10 rano w kościele Ostrobramskim, poczem nastąpi eksportacja z domu przy ul. Bazylijskiej 1—4 i pogrzeb na cmentarzu Rossa.

O tej bolesnej stracie zawiadamiają krewnych, przyjaciół i znajomych
Córki, Zięc i Wnuczki.

293

TELEGRAMY.

BIULETYN URZĘDOWY NIEMIECKI

Kwatera główna 19 bm.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

Na poszczególnych odcinkach frontu we Flandrii, na południowym brzegu Scarpy, około Moevres oraz Graincourt po południu panowała ożywiona działalność artylerji.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Przy pomocy śmiałego ataku oddział szturmowy pokwycił na północ-wschód od Craonne pewną liczbę Francuzów.

Nasi lotnicy zaatakowali przy pomocy bomb Londyn, Ramsgate i Margate, osiągając dobre wyniki.

Leutnant Bongartz odniósł 27 me z kolei zwycięstwo powietrzne.

FRONT WSCHODNI.

Nic nowego nie zaszło.

FRONT MACEDOŃSKI.

Z obu stron Wardaru ożywiła się działalność ogniowa.

FRONT WŁOSKI.

Pomiędzy Brentą a Piave toczyły się gwałtowne walki artyl. rji.

Po silnej działalności ogniowej wojska austriacko-węgierskie zdobyły przy pomocy szturm Monte Asolone i graniczące z nią z północ-zachodu oraz północ-wschodu pozycje włoskie, przyczem zostało pochwyconych do niewoli 48 oficerów i przeszło 2000 żołnierzy.

Ataki włoskie, dokonywane na wschód od Monte Solarole nie powiodły się.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

BERLIN (19 b. m. wieczor. Urzędownie).

Z frontów wojennych nie komunikują nic nowego.

BERLIN (19 b. m. Urzędownie).

Generał pułkownik v. Eichhorn w uznaniu zasług jego, jako naczelnego dowódcy 10 ej armji oraz zwanej według jego nazwiska grupy wojsk, walki których poważnie przyczyniły się do spowodowania rozpoczętych obecnie na froncie wschodnim układów, **został mianowany generałem-feldmarszałkiem.**

BERLIN (18 b. m. W. T. B.) — «Voss. Ztg.» dowiaduje się z Amsterdamu, że, jak komunikuje londyński mąż zarfania, **Anglja zamierza zmienić prawo o służbie wojskowej i rozciągnąć powinność wojskową aż na 46 letnich.**

Wniosek ten napotyka silny opór wśród przedstawicieli wszystkich partji w parlamencie.

Obecnie są cofnięte wszystkie urlopy.

OTTAWA (18 bm. Reuter). Urzędowy komunikat co do wyborów w Kanadzie. Do północy zostało obranych 128 kandydatów partji rządowej i 87 kandydatów opozycji. Z 16 okręgów wyborczych nie są jeszcze wiadome wyniki.

W 4 okręgach wyborczych wybory zostały odłożone.

Rząd unjonistyczny został wybrany.

BERN (17 b. m. W. T. B.) —

Pisma lyońskie donoszą z Nowego Jorku, że, wskutek wypowiedzenia wojny Austro-Węgrom przez Stany Zjednoczone, statki austriacko-węgierskie o pojemności około 50,000 t. zostaną użyte do służby państwowej.

SOFJA (18 bm. Bułg. ag. tel.) — Wczoraj odbyło się w Babadagu uroczyste otwarcie kongresu bułgarskich związków narodowych, na który zgromadziło się przeszło 400 delegatów ze wszystkich części Dobrudży.

BERLIN (18 bm. Tel. prywatny) — «Voss. Ztg.» donosi z Bernu, że, jak komunikuje «Petit Journal», król czarnogórski zamierza opuścić czasowo Francję, aby udać się rzekomo dla celów leczniczych do Włoch lub do Szwajcarii.

BERLIN (19 b. m. Tel. pryw.) — «Voss. Ztg.» donosi z Bazylei, iż, jak dowiaduje się z Lizbony «Morning Post», rząd portugalski zapowisda ogłoszenie tajnych umów byłego rządu z koalicją.

PETERSBURG (18 b. m. WTB.) — Na podstawie umowy pomiędzy komitetem zjednoczenia banków prywatnych a komisarzem banku państwowego od 18 grudnia poczynając banki będą codziennie otwarte dla dokonywania swych czynności.

Dookoła rokowań pokojowych.

BERLIN (18 b. m. Tel. pryw.) — «Voss. Ztg.» donosi z Genewy, że, jak donoszą pułkownikowie z Jass, **rząd rumuński zaprobował urzędownie zawarcie zawieszenia broni.**

SOFJA (17 bm. Bułg. ag. tel.) — Prezes ministrów, Radosławow, zawiadomił dziś w Sobranju przy ogólnem zainteresowaniu o zawarciu zawieszenia broni z Rosją. Czytaniu umowy towarzyszył jednomyślny poklask wszystkich stronnictw.

KONSTANTYNOPOL (17 b. m. WTB.) Wiadomość urzędowa o zawarciu zawieszenia broni, szczególnie zaś z idącą za niem swobodą żeglugi na morzu Czarnem, wywołała sensację. Lud wyrwał sobie gazety z rąk. Powszechnie wyrażana jest żywa radość z powodu tego wypadku.

BERLIN (d. 18 b. m. W. T. B.) — **Turecki minister spraw zagranicznych, Nessimy-bej,** oraz podsekretarz stanu w tureckim ministerjum spraw zagranicznych, Hikmet-bej, przybyli dzisiaj do Berlina w drodze na pertraktacje pokojowe w Brześciu Litewskim.

WIEDŃ (18 bm. W. T. B.) — «Korrespondenz Austria» donosi: mi-

nister spraw zagranicznych hr. Czernin, który zaprosił na naradę przewodniczącego delegacji austriackich, zakomunikował mu o swym rychłym odjeździe na pertraktację w Brześciu Litewskim, przyczem zauważył, iż ma nadzieję bardzo prędko móc znnowu przyjmować udział w pracach delegacji.

WIEDŃ (19 bm. W. T. B.) — **W Izbie posłów** prezes ministrów, dr. v. Seidler, w odpowiedzi na zapytanie **oświadczył** w porozumieniu z ministrem spraw zagranicznych, iż, według zasad prawno-konstytucyjnych, reprezentacja państwa podczas układów pokojowych przynależy do ministra spraw zagranicznych.

Przeżyłoby duchowi ustroju wszystkich państw konstytucyjnych, o ileby podczas prowadzenia tych układów rząd był kontrolowany przez rady przyboczne.

Wobec tego nie sposób wzięść bardziej pod uwagę to życzenie.

Dalej oświadczył dr. Seidler, iż podczas układów pokojowych oczywiście i **stosunki gospodarcze z Rosją zostaną uregulowane.**

W odpowiedzi na zapytanie socjal-demokraty, d-ra Adlera, oświadczył dr. v. Seidler, iż rząd austriacko-węgierski podczas układów pokojowych

z Rosją będzie opierać się na zasadzie, iż Austro-Węgry pragną zawrzeć **pokój z Rosją bez gwałtów terytorjalnych i gospodarczych.**

Co do zasad, na podstawie których ma być zawarty pokój z pozostałymi państwami nieprzyjacielskimi, prezes ministrów oświadczył, iż **dążenia rządu są skierowane ku temu, aby zawrzeć na wspomnianych podstawach pokój ogólny.**

Dr. Seidler zaznaczył dalej, iż nie jest jednak w stanie te pozbawione egoizmu cele wojenne ustalać jednostronnie na całą przyszłość w stosunku do takich państw, które miałyby również i w dalszym ciągu obstawać przy kontynuowaniu wojny. (Ożywione uznanie i oklaski).

WIEDEŃ (19 b. m. W. T. B.) — Z wojennej kwatery prasowej komunikują:

Podczas rozpoczynających się w najbliższych dniach układów pokojowych w Brześciu-Litewskim c. k. naczelné dowództwo armji będzie reprezentowane przez komendanta, generała, dowodzącego 23-im korpusem armji, feldmarszałka-leutnanta v. Csicsericis i Sassany. Zostali mu przydani: podpułkownik korpusu sztabu generalnego, Herman Pokorny, major korpusu sztabu generalnego, Edmund Kleise v. Herstenau, kapitan korwety, Olav Wulff, oraz jego adjutant osobisty, nadleutnant Umann.

Feldmarszałek-leutnant v. Csicsericis udaje się dzisiaj po południu do Brześcia-Litewskiego. Jak informują pisma, feldmarszałek-leutnant Csicsericis, jako oficer austriacko-węgierskiego sztabu generalnego, przyjmował udział w rosyjsko-japońskiej wojnie po stronie rosyjskiej.

BERLIN (19 bm. Tel. prywat.) — Sekretarz stanu z urzędu do spraw zagranicznych, dr. v. Kuhlmann, jak donosi «Berl. Tagebl.», dzisiaj (t. j. we środę) rano przybył już z powrotem do Berlina. Kanclerz Rzeszy, hr. Hertling, pozostał jeszcze w kwatery głównej i powróci dopiero jutro (we czwartek).

BERLIN (19 bm. Tel. prywat.) — «Berl. Tagebl.» pisze: W związku z naradą czwartkową odbędzie się posiedzenie konwentu senjorów Reichstagu u przewodniczącego konwentu, prezesa d-ra Kaempfa, w obecności przewodniczącego komisji głównej, Fehrenbacha, w celu ustalenia terminu zwołania komisji głównej. W kołach parlamentarnych przypuszczają, iż **zgromadzenie się komisji głównej przed Bożem Narodzeniem nie będzie już rzeczą możliwą, natomiast istnieje zamiar zwołania komisji zaraz po świątach.**

BERLIN (19 b. m. Tel. prywat.) — «National Ztg.» dowiaduje się, że **specjalna komisja Reichstagu ewentualnie ma się znowu zgromadzić, w celu współdziałania zamiast komisji głównej w pertraktacjach pokojowych, przyczem ma być powiększona z liczby 7 do 14 członków.**

Pismo dodaje, że komisja ta wystarczyłaby, aby zapewnić współpracę Reichstagu w pertraktacjach pokojowych i odjąć rządowi część odpowiedzialności.

BERLIN (19 b. m. Tel. prywat.) — Jak dowiaduje się «Voss. Ztg.», b. sekretarz stanu w urzędzie Rzeszy do spraw wewnętrznych, **dr. Delbrück**, który obecnie jest profesorem ekonomji społecznej na uniwersytecie w Jenie, bawi teraz w **Brześciu Litewskim.** W sferach politycznych przypuszczają, iż prof. Delbrück ma współdziałać podczas układów pokojowych, w charakterze doradcy niemieckich pośredników pokojowych w kwestjach gospodarczych. Jak dowiaduje się dalej «Voss.

Ztg.», były wice-kanclerz, dr. Helfferich, któremu zostało polecone zadanie zbadania i wyjaśnienia dla użytku rządu związanych z pokojem kwestji, zajął obecnie duży lokal biurowy na ulicy «pod Lipami».

Został mu również przydany radca tajny, Albert, który jest znany ze swej działalności, jako komisarz Rzeszy podczas wystawy wszechświatowej w San-Francisko.

BERLIN (19 b. m. Tel. prywat.) — W banku Rzeszy, jak donosi «Berlin. Börsen. Ztg.», w najbliższych dniach odbędzie się konferencja, na której będzie rozpatrywana sytuacja, wytworzona przez wznowienie rosyjsko-niemieckich stosunków handlowych w stosunku do niemieckiego rynku pieniężnego.

BERLIN (18 b. m. Tel. prywat.) — «Deutsche Tagesztg.» donosi z Zürichu, że zredagowana przez posła Kaczerwicza deklaracja socjalistów serbskich domaga się od rządu natychmiastowego pokoju na podstawie formuły, wysuniętej przez rząd rosyjski.

PETERSBURG (15 bm. spóźnione, WTB.) «Prawda» zaprzecza w sposób kategoriyczny szerzonym w prasie burżuazyjnej i socjal-patriotycznej pogłoskom o niemieckich warunkach zawieszenia broni, które jakoby wystawione zostały podczas rokowań w Brześciu. Niemcy jakoby żądali:

1) ewakuacji Petersburga, 2) ewakuacji Finlandji, 3) rozbrojenia Rosji, 4) niemieckiego monopolu na wywóz zboża. Wszystkie te wiadomości są bewstydnem kłamstwem. Ani tych warunków, ani nic podobnego nikt nie proponował ani w formie urzędowej, ani prywatnej. Ponadto raz na zawsze trzeba stwierdzić, że nic podobnego nie umieszczono w sprawozdaniu naszej delegacji w Brześciu.

BERLIN (19 bm. Tel. prywat.) — «Voss. Ztg.» komunikuje z Bernu: pisma francuskie starają się, zagrywając wargi niejako, pogodzić z faktem zawieszenia broni i prawie nie ukrywają swej bezsilnej wściekłości.

Prawie wszystkie pisma wypowiadają swą największą nienawiść w stosunku do przepisów, dotyczących dokonywania dyzlokacji wojsk.

W sprawie wrześniowej propozycji pokojowej.

Ag. tel. Wolffa komunikuje pod datą 17 bm.: Według wiadomości z Amsterdamu, lord Robert Cecil powiadomił bistro Rentera, iż to, co nastąpić za odpowiedź Niemiec, na oświadczenie Balfoura, złożone w Izbie, w sprawie niemieckiego kroku pokojowego we wrześniu, nie odpowiada istocie rzeczy.

Podobnie jak prezydent Wilson, tak samo i Anglja wciąż próbowała pozyskać wyjaśnienia co do celów wojennych Niemiec i ciągle, próbowała osiągnąć to wyjaśnienie przy pomocy mów ministerjalnych, ale dotąd bez żadnego rezultatu. Absolutnie nie zgodne jest jednak z rzeczywistością, o ile dają do zrozumienia, że jakieś zapytanie o charakterze prywatnym zostało skierowane do wroga za wiedzą rządu angielskiego.

Powyzsze zaprzeczenie angielskie ag. tel. Wolffa zaopatruje w naszą pułką uwagę:

Zakomunikowane przez Reutersa wywody lorda Roberta Cecila co do odowiedzi niemieckiej na oświadczenie Balfoura w parlamencie angielskim w żadnym razie nie jest w stanie obalić informacji agencji telegraficznej Wolffa.

Lord Cecil wie bardzo dobrze, że chodzi w danym wypadku nie o publiczne mowy ministerjalne. Nie można więc zrozumieć, po co zostały one poruszone. Ustęp końcowy oświadczeń Cecila nie da się pogodzić ze znanymi w Berlinie faktami.

Czy wiadomem jest lordowi Cecilowi, że pewien dyplomata angielski, będący na stanowisku urzędowym, skierował pytanie do jednego z państw neutralnych co do celów wojennych Niemiec? Czy, dalej, lord Cecil twierdzi, że informacje te nie zostały uczynione w imieniu lub z polecenia rządu angielskiego, czy też zamierza on twierdzić, że udzielenie tych informacji nie nastąpiło w takich warunkach, ażeby rząd neutralny musiał przypuszczać, iż Anglja działała w oczekiwaniu odpowiedniego kroku wobec rządu niemieckiego ze strony tego mocarstwa.

Jak dowiaduje się z Bernu «Voss. Ztg.», poseł King próbował podnieść w angielskiej Izbie kwestję tak zwanej wrześniowej propozycji pokojowej Niemiec.

Na początku posiedzenia nadmienił już Kingowi w imieniu rządu minister spraw wewnętrznych, iż udzielenie odpowiedzi na szereg wysuniętych przez niego zapytań, nie jest rzeczą możliwą dla rządu, ponieważ postawiłoby go w pewne kłopotliwe położenie.

Dano do zrozumienia Kingowi, że jawne omawianie tej kwestji sprzeciwiałoby się interesom publicznym, pomimo to jednak King nie porzucił swego zamiaru.

Przemówienie jego zostało przerwane przez lorda Cecila, który zapytał przewodniczącego, czy nie istnieje żaden środek konstytucyjny dla powstrzymania posła od tego rodzaju przedsięwzięcia.

Speaker odwołał się wobec tego do patriotyzmu Kinga, przyczem wywiązała się wymiana zdań, podczas której King zakomunikował, iż miał zamiar omówić tę kwestję w prywatnej rozmowie z ministrem. Ponieważ jednak minister odmówił rozmowy z nim, był on zmuszony poruszyć tę kwestję w Izbie gmin.

Dalsze jego wywody zostały przerwane przez innych posłów.

W końcu pewien poseł zaproponował zastosowanie dawnego zwyczaju skargi na obecność obcych osób w Izbie, poczem, zgodnie z dawnym zwyczajem parlamentarnym, wszystkie galerje oraz łóża prasowa zostały opróżnione i posiedzenie trwało i pół godziny z wyłączeniem jawności.

Większość pism londyńskich przemilcza całkowicie całe to zajście.

Sprawa Caillaux.

Jak już donieśliśmy w numerze wczorajszym, b. minister Caillaux ma być pozbawiony nietykalności poselskiej i stanąć przed sądem.

Do wniosku o zezwolenie wytoczenia procesu załączone zostały dokumenty, pochodzące z ministerjum spraw zagranicznych.

Z tych dokumentów wynika rzekomo, że Caillaux w grudniu 1916 r. zawiązał w Rzymie stosunki z osobistościami, pod każdym względem bardzo podejrzanymi, i to utetylko wskutek ich przeszłości oraz poglądów jawnie neutralistycznych, ale nawet znanych ze swych sympatji niemieckich. Wskutek tych sympatji byli oni już wówczas podejrzewani o popieranie interesów Niemiec we Włoszech, przyczem podejrzenia te niebawem znalazły potwierdzenie i 3-ch z ich liczby uwięziono, jako współników Cavalliniego.

Zarzucono ponadto, że w toku pewnej rozmowy, którą miał Caillaux w Rzymie, i to nawet w obecności wybitnych osób, nie wstydił się uprawiać występnej propagandy, a mianowicie oświadczył on, że ministerjum Briand'a znajduje się w przededniu upadku i zastąpione będzie, bezwzględnie, przez ministerjum Clemenceau, które potrafi się utrzymać tylko dzięki zastrzeżeniu wojny do ostatnich granic. Lecz Francja, wyczerpana

przez kilkoletnie wysiłki wojenne, nie będzie mogła dłużej prowadzić wojny, jak tylko do wiosny 1917 r. Wówczas to on, Caillaux, obejmie władzę i podpisze pokój. Włochy mogą zatem robić przygotowania do zawarcia odrębnego pokoju z Niemcami. Cały świat będzie zdumiony na skutek tych korzyści, jakie Niemcy skłonne będą zagwarantować Włochom i Francji, gdyż całe koszty wojenne mogą być zepchnięte na Rosję i na kraje bałkańskie. Serbja miałaby w ten sposób zniknąć, a byłoby to dla niej tylko wymierzeniem słusznego wyroku; również i Rumunja by znikła, a choć byłoby to nieszczęściem, ale w każdym razie wygodniej by to było, gdyby Rumunja miała płacić. Natychmiast po podpisaniu pokoju Francja zawarłaby przymierze z Niemcami, Włochami i Hiszpanją przeciwko Rosji i Anglii jako istotnym wrogom tych krajów.

Wniosek o zezwolenie na wytoczenie sprawy kończy się jak następuje: Z całości przytoczonych faktów wynikają dostateczne podstawy podejrzenia przeciwko Józefowi Caillaux, iż podczas wojny obecnej zmierzał on do rozwiązania naszych przymierzy, i to podczas trwania operacji wojennych, a w ten sposób pomagał orężowi nieprzyjacielskiemu.

W piśmie gubernatora paryskiego, dołączonem do wniosku o zezwolenie Izby na wytoczenie procesu, powiedziano jeszcze pomiędzy innemi:

W toku śledztwa na skutek nawiązywania stosunków z wrogiem, prowadzonego przez sądy cywilne i wojskowe, prawie u wszystkich oskarżonych znaleziono liczne listy Józefa Caillaux, nie pozostawiające żadnej wątpliwości co do ścisłych stosunków, jakie panowały pomiędzy nim, a oskarżonymi. Badanie tej wymiany listów wywołało uzasadnione zaniepokojenie i oczywiście ściągnęło na siebie uwagę zarządu wymiaru sprawiedliwości. Caillaux utrzymywał bliskie stosunki z francuskimi i zagranicznymi awanturnikami. Także reszta znalezionej korespondencji jest dla oskarżonego bardzo kompromitująca.

Dookoła wojny.

Wyniki konferencji paryskiej.

Ljońskie gazety donoszą z Nowego Jorku: Pułkownik House po powrocie, z konferencji paryskiej oświadczył, że w Anglii i Francji wpływ Stanów Zjednoczonych jest wielki. I na froncie i wśród ludności pragnienie zwycięstwa jest jednomyślne. Trzech posiedzeń konferencji wystarczyło, by osiągnąć wyrównanie wysiłków koalicji. Głównym przedmiotem rozważań była sytuacja gospodarcza. O celach wojennych nie mówiono. Zachowania się Rosji w przyszłości przewidzieć nie można. Zadanie Persinga jest trudniejsze, niż ogólnie się przypuszcza. Udział Ameryki w dalszych konferencjach koalicji zależy tylko od Wilsona, którego zamiary jemu (pułkownikowi House) są całkowicie nieznane.

Holandja i Niemcy.

Biuro koresp. dowiaduje się, że rząd holenderski zaprotestuje z powodu ostatniego oświadczenia Niemiec w sprawie ograniczenia żeglugi na otwartem morzu, mianowicie z powodu utrudnienia dojazdu do Anglii.

Niemcy.

W sprawie celów wojny.

«Tägl. Rund.» donosi z Monachjum, iż na pewnym zebraniu liberalnem w Monachjum postępowy poseł do Reichstagu, dr. Müller z Meinina-

gen oświadczył, iż rezolucja pokojowa Reichstagu z dn. 19 lipca jest prześnięta pod względem treści przez odpowiedź państw centralnych na notę Papieża i przez niezwrócenie na nią uwagi ze strony koalicji.

Obecnie stoimy na punkcie widzenia, że im dłużej wojna będzie samowolnie przeciągana przez koalicję, tem wyższe muszą być nasze żądania pokojowe.

Jest rzeczą samo przez się zrozumiałą, iż cele wojenne i pragnienia wojenne Niemiec będą musiały zastosować się do ostatecznej ogólnej sytuacji pod względem wojskowym, gospodarczym i politycznym.

Austro-Węgry.

Koalicja a Austria.

«Wiener Polit. Rundschau» donosi z Haagi, iż w tamtejszych kołach politycznych omawiana jest zmiana, którą należy skonstruować w nastroju koalicji przeciwko Austrii.

Pewnikiem jest, że plany podziału monarchji habsburskiej już oddawna nie należą do programu pokojowego koalicji. Jak się zdaje, w ostatnich czasach propaganda wrogich Austrii Czechów znacznie osłabła.

Anglja.

Echa z parlamentu.

Według gazety «amsterdamskiej» «Allgemeen Handelsblad», «Daily Chronicle» proponuje poddać cenzurze zapytania w parlamencie, ponieważ wielokrotnie były stawiane pytania, z których nieprzyjaciel osiągał informacje i które mógł wyzyskiwać dla swej propagandy.

We środę, t. j. wczoraj, miały się odbyć w Izbie gmin debaty co do celów wojennych.

Na rząd jest wywierany energiczny nacisk co do ogłoszenia celów wojennych Anglii. Opinia publiczna w Stanach Zjednoczonych, jak mówią, jest za wyrażeniem sformułowaniem celów wojennych koalicji.

Partja robotnicza żąda prawie jednogłośnie rewizji celów wojennych i ich ponownego ogłoszenia.

Irlandja a wojskowość.

«Voss. Ztg.» donosi z Bernu, iż w Anglii wzmaga się ruch, mający na celu rozciągnięcie na Irlandję prawa o obowiązkowej służbie wojskowej.

Pisma konserwatywne korzystają z mowy sira Geddes'a, aby przedstawić partjom irlandzkim nadzwyczajną potrzebę żołnierzy dla armji i floty i zachęcić rząd do przeprowadzenia powszechnej powinności wojskowej w Irlandji bez względu na wszelkie przeszkody, a nawet rachując się z możliwością drugiej rewolucji irlandzkiej.

Na Bałkanach.

W Rumunji.

«Dieu» donosi, że Jassy znajdują się we władzy silnej rosyjsko-maksymalistycznej grupy. Delegacja maksymalistyczna gwałtem wdarła się do mieszkania króla Ferdynanda i zażądała od niego, by ogłosił powszechną amnestję i oddał władzę rządową w ręce ludu, w przeciwnym bowiem razie naród rumuński łącznie ze swymi braćmi rosyjskimi będzie musiał się pochwycić władzy nad narodem rumuńskim.

Z Bukaresztu donoszą, że skrajnie żywiły liberalne otwarcie obwiniają króla i Bratiannu o oszukanie kraju. Licząc się z temi nastrojami, miarodajni rumuńscy politycy w Bukareszcie zamierzają rozpocząć agitację w celu detronizacji króla.

ROSJA.

Polityka Trockiego.

Hawas donosi z Petersburga w dn. 15 grudnia: W odpowiedzi na komunikat Buchanana do rządu bolszewików, Trockij oświadczył, że zawiadomienia rady komisarzy ludowych do władz niemieckich są zupełnie niezależne od zgody lub niezadowolenia, panującego wśród rządów koalicyjnych.

Polityka rady jest pod tym względem zupełnie jasna, i rada nie uważa się w żaden sposób związana przez umowę dawnego rządu. Będzie ona kierowała się w walce o pokój jedynie zasadami demokracji i interesami klas robotniczych całego świata.

Rząd i dyplomacja.

Pet. ag. tel. donosi w dn. 17 bm., że poseł w Tokio, Krupienski, i poseł w Londynie, Nabokow, postawieni będą przed trybunałem rewolucyjnym, ponieważ rozpowszechniali fałszywe pogłoski, w złem świetle wystawiające rząd komisarzy ludowych. Oile posłowie nie stawiają się przed sąd, majątek ich zostanie skonfiskowany.

Sytuacja w Charbinie.

Reuter dowiaduje się, że w Pekinie odbyła się narada posłów w celu rozważenia sytuacji w Charbinie ze względu na utrzymanie porządku. Podczas tej narady postanowiono, by zadanie to przekazać Chinom. Dwa bataljony regularnych wojsk chińskich wysłano tam z Kijonu. Reuter dowiaduje się w dalszym ciągu z kół japońskich, że według ostatnich wiadomości ludność Charbinu, złożona głównie z żydów, całkowicie znajduje się we władzy bolszewików, i że panuje tam wielki nieporządek. Największe sklepy japońskie i inne napadnięte zostały przez rabusiów.

Ze świata.

Polityka Watykanu.

«Observatore Romano» zaprzecza informacji gazet francuskich, jakoby pani Caillaux konferowała z kardynałem, a sam Caillaux z pralotami w Rzymie. Watykan protestuje jak najenergiczniej przeciw mieszanin go przez niemiernodajne gazety do brudnych afer paryskich.

«B. T.» donosi z Wiednia: Kardynał ks. arcybiskup Czernoch przybył dziś do Wiednia i został przyjęty przez cesarza na audjencji.

Podczas rozmowy oświadczył on w odpowiedzi na pytanie, czy można oczekiwać jeszcze jednej noty Papieża w sprawie pokoju, co następuje: Papież sądzi, że zwracać się raz jeszcze do państw centralnych niema potrzeby, ponieważ mocarstwa centralne na ostatnią notę Papieża odpowiedziały wyczerpująco. Z drugiej zaś strony mocarstwa koalicji pozostawiły notę bez odpowiedzi, a więc i tutaj niema żadnej racji do dalszego wystąpienia dyplomatycznego. Natomiast nie jest wykluczone, że Papież raz jeszcze wypowie się w sprawie pokoju podczas przemowy do kardynałów z okazji Bożego Narodzenia.

Szwecja a Finlandja.

Szwedzkie biuro telegr. komunikuje pod datą 18 bm.:

Na posiedzeniu, które odbyło się w Sztokholmie w poniedziałek wieczorem w obecności przeszło 200 osób, została powzięta uchwała, nawołująca rząd do wystąpienia z inicjatywą co do pomocy dla zagrożonej przez głód Finlandji i zwrócenia się do innych również rządów o okazanie pomocy Finlandji. Pomiedzy in. na zebraniu wspomnianem byli obecni książęta Egenjusz i Karol, ostatni w cha-

rakterze prezesa Czerwonego Krzyża, któremu polecono przesłanie zebranych dla Finlandji artykułów żywnościowych.

Revolucja w Portugalji.

Jak donosi «Temps» z Madrytu, nowy rząd portugalski ma zamiar wprowadzić znów wybory powszechne, t. zn. analfabeci, których w Portugalji jest 75 proc. ludności, mają mieć prawo brania udziału w wyborach.

«Voss. Ztg.» donosi z Genewy: Gabinet koalicji odmawiają uznania nowemu rządowi portugalskiemu, który zwrócił się o to urządzenie.

Królestwo Polskie.

Pierwsze gimnazjum żydogenowe.

«Voss. Ztg.» donosi z Warszawy: Według «Godziny Polskiej», departament wydziału oświecenia i wyznań udzielił żydowskiemu związkowi szkół średnich w Koninie zezwolenia na otwarcie ośmioklasowego gimnazjum żydowskiego, które będzie pierwszym żydowskim gimnazjum w Polsce. Na czele jego jako dyrektor staje p. Rusek, radny m. Łodzi i żydowski nacjonalista.

KRONIKA

KALENDARZ.

Dziś: Zenona.

Jutro: Suchednie. Tomasza.

Pejuzze: Suchednie. Honorata.

Wschód słońca—o g. 8 m. 23.

Zachód słońca—o g. 3 m. 32.

Z WILNA.

— Ochrona „Domu Serca Jezusowego” z powodu loterii «Kosze szczęścia» w najbliższą niedzielę, bo 23 bm., prosi łaskawych dobrodziejów o życzliwe wspomnienie na wielkie jej potrzeby. Pomimo rozlokowania części działki na prowincji, pozostaje w Ochronie 400 osób (dokładnie 398) do przekarmienia i przyodziania. Warunki dzisiejsze, kwestja opatu, obuwia, zdrowotność, szkoła i inne okoliczności jąg strasliwą wytwarzają dziś sytuację, serca tylko dobre odczną i wyrozumieć to potrafią. Do nich to się zwracam i jeszcze o wysiłek proszę. Wszak nie zawsze chyba tak bezmiernie ciężko będzie, jak dzisiaj jest; nfać należy, że Serce Jezusowe zlituje się nad nami i lepszą atmosferę ześle; tymczasem na wysiłki się zdobywamy, sobie nawzajem z pomocą śpieszmy, wspierajmy nędzę, ratujmy nasze dzieci!

Maiusko co prawda pozostaje czasu, ale piękna gorliwość wszystkim zaradzi i wszystkiemu podda.

Wszelkie ofiary, jak również fanty rozmaite raczą łaskawymi ofiarodawcy skierowywać do JW Pani Marji Mieczysławowej Jelańskiej (Ś to Jerska 19—2), lub składać na ręce tychżycnych osób, co się podjęły tej pracy kwestarskiej i są zaopatrzone w odpowiednie legitymacje. «Hojnego dawcę Bóg miłuje».

Ks. Karol Lubianiec.

— Z „Lutni”.

Repertuar dni najbliższych zapowiada na niedzielę 23 grudnia malowniczą komedję Schöthana i Koppel-Eufelda „Odrodzenie”.

W pierwsze i drugie święto Bożego Narodzenia 25 i 26 grudnia tradycyjne „Jasełka”, do wystawienia których powołano zwiększone zespoły chóralne i orkiestrowe.

Na trzy te widowiska kasa «Lutni» dziś rozpoczyna sprzedaż biletów.

— Z pogotowia ratunkowego dla dzieci chrześcijańskich. «Dzieci bezdomne to największa zbrodnia społeczna», powiedział socjolog angielski Barley.

A właśnie w imieniu tych dzieciaków głodnych, nagich, pozbawionych opieki troskliwej, dachu nad głową, pozbawionych przytuliska na obecną porę zimową, osieroconych przez rodziców-nędzarzy—w imieniu tych dzieciaków, co atęszą się po ulicach, żebrząc u przechodniów bądź na kasek chleba dla siebie i swej rodziny, bądź, co gorzej jeszcze, wysyłanych na ulicę przez procedurzystów, wyszukujących w ten sposób miłośierdzie publiczne—w imieniu tych dzieciaków, którym ulica zatrnuwa duszę, demoralizuje je i kształci na wyrzutków społeczeństwa, Zarząd «Pogotowia» zwraca się do wszystkich o pomoc doraźną w akcji ratowniczej.

Setki dzieciaków garnie się do schroniska «Pogotowia» przy ulicy Wolanej № 10, które ma w swej piecy malych włóczęgów ulicznych, dzieci, przyprowadzone przez matki-nędzarki, sieroty bezdomne, a na wszystkich twarzyczkach zmierzowanych głodem, chłodem, twarzyczkach bladych, wychudzonych wyciśnięte tragiczne piętno straszliwej nędzy.

Większość wśród tych małych pensjonarjuszów schroniska jest tak przez głód wycieńczona, że na nogach się utrzymać nie może. Ogromny odsetek jest chorych, a wszystkich trzeba odkarmić, odziać, wyleczyć i wreszcie wyszukać im lepszą opiekę, jakieś polepszenie w ich ciężkiej niedoli.

Zakres działalności instytucji «Pogotowia» olbrzymi, zasoby zaś materjalne i w połowie na potrzeby konieczne, nieodzowne, nie wystarczają.

Nie mając na widoku żadnego innego sposobu zebrania nieco zasobów, Zarząd postanowił udać się do naszego szczerobliwego społeczeństwa z prośbą o łaskawą pomoc w urządzeniu «Kosze szczęścia»—przez ofiarowanie fantów lub pieniędzy, jak również wzięcie udziału w rozlosowaniu fantów w d. 30 bm. w cukierni Sztralla przy ul. Św. Jerskiej № 22.

Ofiary i fanty prosimy składać osobom kwestującym oraz w mieszkaniach: pani Michałowej Mączyńskiej, ul. Arsenalska (Antokolska) d. № 6 m. 3, lub p. Ksawerego Zubowicza, ul. Kasztanowa d. № 5 m. 1—do dn. 29 bm. włącznie.

Hr. Zofja Broel-Platerowa (prezeska), hr. Felicja Broel-Platerowa, Eugenia Dłużewska, Wiktorja Głowińska, hr. Ludwika Kossakowska, hr. Marja Kossakowska, Karolina Mączyńska, Alina Naruszewiczówna, Marja Perkowska, dr. Ludwik Łukowski, Ludwik Ostrejko i Ksawery Zubowicz.

— Pieniądze z Rosji. Bank wschodni dla handlu i przemysłu (Wielka 60) prosi nas o zawiadomienie, że następujące osoby, których odnaleźć nie można, otrzymały za pośrednictwem ambasady hiszpańskiej pieniądze z Rosji:

1. Alter Arocker—Poławska 20; 2. Stefania Barkowska dla Ludwika Wasilewskiego, Ugliczka 12—2; 3. Zofia i Markus Belin—Zawalna 4/7 lub 47; 4. Osip Bielski—Nowogrodzka, Nowy Zaułek 11; 5. Józef Bielski—Nowe-Miasto, Nowy zaułek 11; 6. Bolesław Bluss—Vorstadt Nowo-Wilna Petrogradzka 302; 7. Szymon Buszkaniec—Sadowa, Hotel Raichis; 8. Eugenia Dłużewska—Garbarska 14; 9. Dr. Anna Dylkiewicz—Lazarek miejski; 10. Lejba Bizenstadt—Archangielska 3/2; 11. Olga Budreck—Ostrobramska, dom Szolmana; 12. Żerna Fridmann—Dominikańska 12/12, u Jałowa; 13. Leon Geczewicz—Ś to Jerska 17; 14. Lisa Glikmann—Zawalna, dom Trockiego; 15. Owsiej Goc—Wielka Stefańska 22; 16. Misza Joffe—Junkerska 39/18; 17. Mowsza Joffe—Mała Stefańska 21, miesz. Paca; 18. Nochim Izraelit—Szpitalna 4-10; 19. Abram Kagan—Szopenowska 4-22; 20. Mowsza Kagan—Ostrobramska 27, dom Meitasa; 21. B. Kamen—Wielka Stefańska 33-4; 22. Jankiel Kaplan Rabin—Wileńska 45; 23. Wigdor Kizber—Sadowa, Hotel Raichisa; 24. Anna Klimaszewska—Wesoła, róg Wodociągowej 24; 25. Aleksander Kryczyński—Dolina 3; 26. Aron Kronik—Węgierski 19; 27. Leichtenberg—Kijowska 4; 28. Mendel Melamed—Raduńska 20/5; 29. Jossel Minc—Sieroca 5-19; 30. Gutel i Eстера Rabinowicz—Aleksandrowski bulwar 32-30; 31. Marja Rabinowicz—Zawalna 8; 32. Szaja Leib Rabinowicz—Zawalna 33; 33. Temia Ryman—Poławska 16; 34. Abram Segal—Zawalna 25; 35. Helena Szatugo—Ostrobramska 13-3; 36. Abram Schrei—Zelazna 89-49; 37. Albin Uliński—Raduńska, dom Jacuńskiego.

OFIARY.

złożone w administracji „Dziennika Wileńskiego”.

Na T-wo „Samopomoc”.

Zamiast wianka na grób Matki, śp. Bronisławy Sucheckiej—Córka 25 m.

Zamiast wianka na grób, śp. Bronisławy Sucheckiej—Łukaszewiczowie Marja i Michał 25 m.

Na szkoły ludowe do rozporz. p. Dmochowskiej.

Umiastowska Jaga i mk., Umiastowska Oleńka i m., Umiastowska Krystyna i m.

350 HAMBURSKA LOTERJA PAŃSTWOWA!

NAJWIĘKSZA WYGRANA W NAJSZCZĘŚLIWSZYM WYPADKU

MILJON MAREK.

Zestawienie wygranych i premji 350 loterji

53

1-sza premja 500,000 m.	1 premja 40,000 m.	212 wygranych à 2,000 m.
2-ga " 300,000 "	1 wygrana 40,000 "	5 wygranych à 1,500 "
1 wygrana 200,000 "	1 premja 30,000 "	525 wygranych à 1,000 "
1 " 100,000 "	1 wygrana 30,000 "	639 " à 500 "
1 " 90,000 "	7 wygranych à 20,000 "	150 " à 400 "
1 premja 80,000 "	3 wygrane à 15,000 "	90 " à 300 "
1 wygrana 80,000 "	16 wygranych à 10,000 "	44174 " à 250 "
1 premja 70,000 "	1 wygrana 7,500 "	220, 200, 175,
1 wygrana 70,000 "	1 wygrana 6,000 "	150, 125, 100
1 premja 60,000 "	56 wygranych à 5,000 "	75 i 35.
1 wygrana 60,000 "	2 wygrane à 4,000 "	
1 premja 50,000 "	128 wygranych à 3,000 "	46020 wygranych, 8 premji
1 wygrana 50,000 "	2 wygrane à 2,500 "	oraz 10,000 wolnych losów.

razem 13 milionów 731,000 marek.

Loterja składa się z 7 klas.

Ciągnienie 1 klasy odbędzie się 17 i 19 stycznia 1918 r.

Cena losu oryginalnego włącznie z niemieckim podatkiem państwowym wynosi:

	Dla 1-szej klasy	a wszystkich siedmiu klas
Jedna ósma część oryginalnego losu	1,25 marek	25,00 marek
Jedna czwarta część oryginalnego losu	2,50 "	50,00 "
Półowa oryginalnego losu	5,00 "	100,00 "
Cały oryginalny los	10,00 "	200,00 "

Przyjęcie udziału może nastąpić w każdej klasie.

Windus & Co Hauptkollekte

Hamburg 36. Kaiser Wilhelm strasse 20-26.

Do wycięcia

Bestellbrief!

Name: _____

Beruf: _____

Wohnort: _____

Postbezirk: _____

Bemerkungen: _____

Bitte deutliche Adressel

Wilm. Dzien.

Ersuche um Zusendung von _____ Los 1-ter Klasse

Hamburger Staats-Lotterie.

Den Betrag von Mk. _____

erhalten Sie gleichzeitig durch Postanweisung—ist einlegend beigefügt.

(Das nicht Gewünschte durchstreichen.)

KINEMATOGRAF

„HELIOS“
Wileńska 38, róg Ś-to Jerskiej.

Program na 19-21 grudnia 1917 r.

1) Kalifornja, 2) „Kobieta, która cierpi“, bardzo zajmujący obraz w 3 ch cz. 3) Kawalerska kuracja, komedia w 2 częściach. Koniec o godz. 11-ej wiecz.

283

ŁYŻWY

SANECZKI SPORTOWE.

J. E. SENNEWALDT,

Końska Nr. 14 (zaul. Policyjny).

KAWA jęcz., żytnia i żół. 3 m. 80 f.
MAKA kartoflana 3 m. 50 f.
KRUPY różne 1 m. 40 f. i 1 m. 50 f.
ŚWIECE 5 m. — f. i 5 m. 50 f.
KAPUSTA kwaszona 25 f.
RYBY I ŚLEDZIE (konserwy norweskie).

Kooperatywa Bankowa,
Mostowa 12. 288

M a k,
Kawę prawdziwą i zbożową,
Herbatę
Marmoladę jabłeczną na cukrze
poleca 273
„Fortuna“ Wileńska 20.

Sklep F. Popławskiej
Wielka 44,

poleca na święta: wiejskie produkty, suche kielbasy, sery różne, grzyby solone, marynowane i suszone, szczaw, pomidory, borówki i t. p. 290

ŚLONINĘ,
BOCZK,
SADŁO,
MARMOLADĘ,
MARCHEW czerwoną i żółtą,
BRUKIEW,
BURAKI,
CUKIER w kostkach,
MACZKĘ CUKROWĄ
oraz 297
MAKĘ KARTOFLANĄ
poleca na święta po cenach
cała w niższych
Sklep Miejski, ska 15.

Jest do sprzedania
K O K S.
Montwiłłowska 26-2, od 1 1/2-3 1/2,
Wrześniowski. 294

Poszukuję mieszkania
z 2-3 pokoi i kuchni. Oferty: B. Żilinskis, Benedyktyńska 2-2, «Lietuvos Aidas» od 9-1 i 5-7. 275

Futro męskie mało używane
sprzedam. Wesoła 9-1,
Wykowski, od g. 10-12 pp. 299

Introligator B. Aleksandrowicz, Tatarska 11, przyjmuje roboty w zakresie fachu wchodzące.

KALENDARZ

„PRZYJACIEL“
na rok 1918

świeżo opuszcili prasę i jest do nabycia we wszystkich księgarniach i w Administracji «Dziennika Wileńskiego».

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI
J. ZAPASNIK.

Cena egzemplarza 1 m. 20 fen.

Stowarzyszenie „Solidarność“ Spożywcze

I Portowa 6.

Sklep zaopatrzone jest w najniezbędniejsze towary kolonialne i produkta spożywcze. 289

PRZEDŚWIĄTECZNA WYPRZEDAŻ

urządza Towarzystwo «Pośrednictwo Pracy»,
ul. Niemiecka Nr. 21, I piętro, wejście obok bramy.
Do sprzedania eleganckie bluzki, matinki, spódnice,
jak również całe suknie.
CENY NISKIE I STAŁE. WIELKI WYBÓR! 286

LOSY HAMBURSKIEJ, SASKIEJ, PRUSKIEJ i innych loterji

po cenach urzędowych można dostać w kantorze
M. Brauna w Wilnie, Zawalna 24-4.
Wygrane wszystkich loterji wypłacają w tymże kantorze.
Wyjaśnienia, plany po polsku i tablice wygranych bezpłatnie.
Obstalunki na prowincję wysyłają się natychmiast. 182

KUPUJĘ CENNOŚCI, złote i srebrne rzeczy, brylanty i kwity lombardowe na takowe. Milejkowski, Wielka 70, obok mag. Alszwanga.

Do sprzedania palto karakułowe. Ś-to Jańska 22-2, Sapkowski. 277

Dziewczynka do postugi potrzebna zaraz. Benedyktyńska (dawn. Przechodni) 6-7, Narbut. 300

Okazyjnie do sprzedania tania męski czarny tużurek i palto w dobrym stanie. I Fonomarski № 17-7, Mironowicz. 292

Zgubiono bucik dziecięcy idąc Wileńską do Ś-to Jerskiej. Znalazca proszony jest o zwrot za wynagrodzeniem. Ul. Wileńska, cukiernia Staszkiwicz. 296

Fryzjer teatralny.

Charakteryzacja i peruki do wynajęcia. Ś-to Jerska 21, Olszewski. 279

Do sprzedania biurko, lustro, landszafty, album, waza, walizka do podróży i inne rzeczy. Garbarska № 5-27, od g. 11-4-ej, Adamowicz. 276

Brylanty, biżuterje, djamenty, perły i inne drogie kamienie, złote i srebrne zegarki.
kupuje
magazyn zegarków F. Kenigsberg, Wilno, Wielka 84. r-k

1916-1917
Sala koncertowa „LUTNIA“, Wilno, Ś-to Jerska 8.
Jutro, dn. 21 grudnia

Koncert Kameralny

kwartetu smyczkowego „im. Stanisława Moniuszki“.

Wanda Bohuszewiczówna (pierwsze skrzypce),
Antoni Kmieć (drugie skrzypce), Mikołaj Sainicki (altówka), Franciszek Tohorz (wiolonczella) oraz
Helena Szymo-Kulicka (fortepian). Ze współudziałem wiolonczelisty Ottona Witkowskiego.

Program: I. HAYDN, Kwartet, D-dur, op. 76, Nr. 5. II. BEETHOVEN, Sonata Kreutzerowska, A-dur, op. 47. III. SCHUBERT, Kwintet fort., („Forellen“), A-dur, op. 114.

Krzesła 1-8 rzędu w cukierni Sztrolla, róg ul. Tatarskiej i Ś-to Jerskiej.
Krzesła 9-15 rzęd, amfiteatr i balkon, w cukierni Sztrolla, ul. Ś-to Jerska 22.

POCZĄTEK PUNKTUALNIE O GODZ. 8-EJ WIECZ

MARMOLADĘ à 1 mk.
MIÓD SZTUCZNY,
BURAKI,
MARCHEW,
KARTOFLE,
MAKĘ KARTOFLANĄ,
MAKARON,
MYDEŁKA à 30 fen.,
PROSZEK «LUNA»,
ŚWIECE,
SACHARYNĘ w tabliczkach,
CYKORYJĘ

Skład Wil. T-wa Rolniczego,
Zawalna 9. 266

Dom Handlowy B-ci Gołębiewskich

przy ul. Trockiej 3

poleca Szanownej Klijenteli swój bogato zaopatrzonej skład
win, wędlin i tow. kolonialnych. 230